

ŠILUMOS TIEKĖJUS SLEGIA NE VIENA NAŠTA

Centralizuotos šilumos tiekėjai jau kurį laiką yra politikų raginami sumažinti šilumos tiekimo kainą vartotojams. Pastarieji mato du būdus, kuriais remiantis centralizuotai tiekama šiluma galėtų tapti pigesnė: šilumos energijai gaminti naudojamas gamtines dujas pakeitus biokuru ir modernizavus senus pastatus. Tačiau net ir tai padarius išlieka privaloma mokėti už suskystintųjų gamtinių dujų (SDG) terminalo išlaikymą. O tai – nemaža našta.

Pateikiami netikslūs duomenys

Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos (LŠTA) prezidentas Vytautas Stasiūnas apgailestavo, kad netgi oficialios valstybės institucijos klaidina gyventojus pateikdamos netikslas kuro kainas.

„Ne kartą rodėme, kad Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (VKEKK) savo interneto svetainėje skelbia nekorektiškas Lietuvoje naudojamo kuro kainas. Jos pateikiamos naudojant skirtingus matavimo vienetų, neparodant įvairių tiekėjų gamtinių dujų kainų skirtumo ir neįvertinant dujų skirstymo, perdavimo, galios, nenutrūkstamo gamtinių dujų tiekimo, SGD terminalo mokesčio, biržos mokesčio ir kitų sąnaudų, kurias patiria šilumos tiekimo įmonės pirkdamos dujas“, – kalbėjo V. Stasiūnas.

Jo teigimu, VKEKK pagal skirtingus matavimo vienetų pateikdama negalutines skirtingų kuro rūšių kainas klaidina visuomenę, žiniasklaidą ir už energetikos sprendimus atsakingus politikus.

„Asociacija ir toliau teiks korektiškas gamtinių dujų bei biokuro kainas vienodais matavimo vienetais, įvertinusi ne tik dujų žaliavos įsigijimo kainą, bet visas papildomas sąnaudas. Suprantamai pateiktas kainas įmanoma palyginti ir lengviau orientuotis situacijoje“, – sakė V. Stasiūnas.

Skelbia tikslias kainas

Šilumos tiekėjų teigimu, jiems nuolat primenama būtinybė ieškoti būdų atpiginti šilumą. Pateikiant neteisingai apskaičiuotas kuro kainas peršama nuomonė, kad centralizuotai tiekama šilumos energija galėtų būti parduodama pigiau.

„Kuro žaliavos ir transportavimo kainos, išskyrus gamtinių dujų, susiformuoja rinkos sąlygomis, o gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos yra reguliuojamos valstybės. Kiekvieno šilumos tiekėjo gamtinių dujų perdavimo sąnaudos didžiąja dalimi priklauso nuo užsakytų gamtinių dujų pajėgumų, todėl šilumos tiekėjų mokėtina suma už perdavimo paslaugos kainos dalį dėl užsakytų ilgalaikių perdavimo pajėgumų kie-

kvieną mėnesį nekinta. Tačiau minėtų paslaugų kaina gerokai skiriasi šildymo ir nešildymo sezonų metu, nes tos pačios mėnesio sąnaudos dalijamos iš skirtingo sušildyto dujų kiekio“, – aiškino V. Stasiūnas.

Anot jo, gamtinių dujų skirstymo sąnaudos priklauso nuo konkrečioje gamtinių dujų pristatymo vietoje sušildyto gamtinių dujų kiekio, mat gamtinių dujų skirstymo paslaugos kaina nustatoma pagal grupes. Šios kainos svyruoja nuo 2,26 iki 29,61 Eur už MWh. Dėl minėtų priežasčių VKEKK, siekdama užtikrinti kuo mažesnį šilumos kainos svyravimą, t. y. kad vasarą kaina smarkiai neaugtų, dar 2009 metais patvirtintoje šilumos kainų nustatymo metodikoje numatė, kad kiekvieną mėnesį, koreguojant šilumos kainas dėl kuro kainų pokyčio, naudojama vidutinė metinė gamtinių dujų transportavimo kaina.

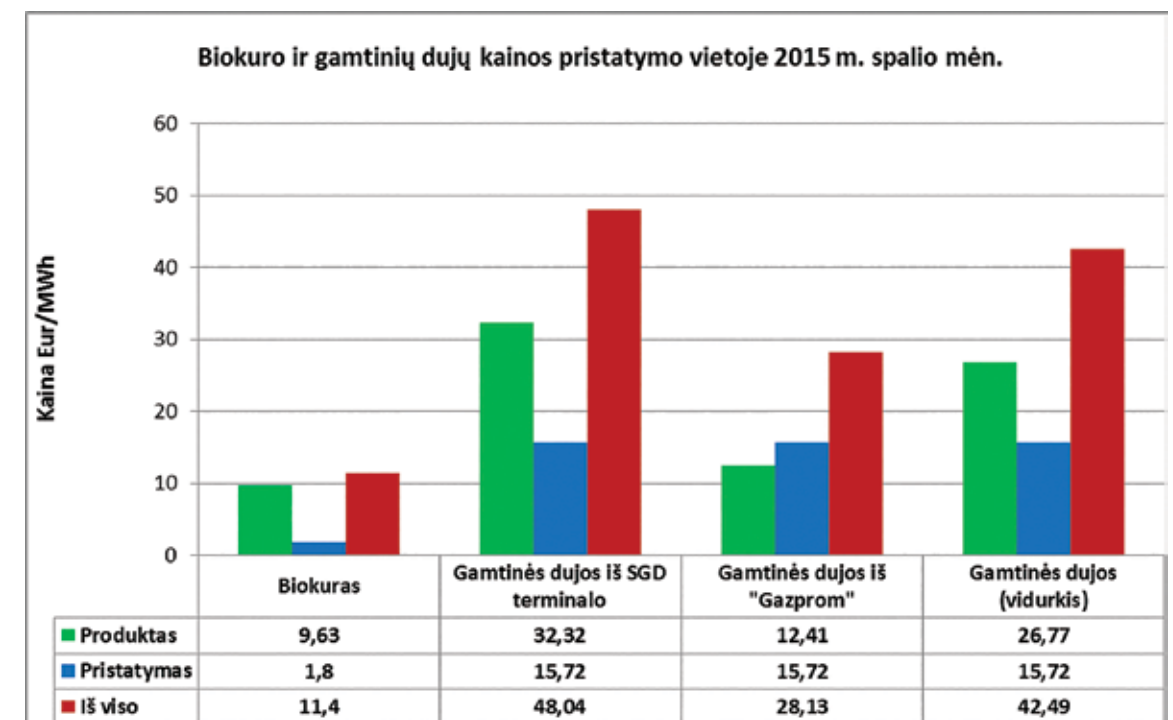
Todėl LŠTA vadovas nesupranta, kodėl šalia oficialiai pateikiamos gamtinių dujų žaliavos kainos nenurodomos vidutinės dujų transportavimo sąnaudos, kurios yra įtrauktos į šilumos kainą ir yra iš dalies pastovios šildymo bei nešildymo sezonų metu.

„Savo svetainėje skelbiame realias kainas, vartotojai gali su jomis susipažinti. Čia pateikiama galutinė ne tik biokuro, bet ir gamtinių dujų kaina, įtraukus visas papildomas sąnaudas: transportavimo, pajėgumų užsakymo, SGD terminalo sąnaudų kompensavimas ir kt. Atskiroms įmonėms, naudojančioms dujas energijos gamybai, šios papildomos sąnaudos keleriopai viršija paties gamtinių dujų produkto kainas“, – atkreipė dėmesį V. Stasiūnas.

LŠTA pastebi, kad kiekvienos šilumos tiekimo įmonės kuro įsigijimo struktūra yra skirtinga. Gamtines dujas šilumos tiekėjai įsigyja iš skirtingų tiekėjų skirtingomis kainomis ir kiekiais. Didžioji dalis biokuro perkama biržoje, kaip yra nustatyta teisės aktuose. Todėl kiekvienos šilumos tiekimo įmonės kuro įsigijimo kainos yra skirtingos, ir kiekviena šilumos tiekimo įmonė, skaičiuodama šilumos kainą, vertina faktines kuro pirkimo kainas nepriklausomai nuo VKEKK skelbiamų vidutinių rinkos kainų.

Terminalą išlaikyti nelengva

LŠTA prezidentą liūdina ir tai, kad šilumos tiekimo įmonėms taikoma prievolė pirkti brangias gamtines dujas iš SGD terminalo 2015 metais koregavo šilumos kainas. Antai Vilniuje 2015-ųjų gruodį centralizuotai tiekiamos

šilumos ir karšto vandens kaina išaugo 26,3 proc., palyginti su tų pačių metų lapkričiu.

„2015 metais šilumos kainai didžiausią įtaką darė tai, kokį kiekį dujų šilumos tiekėjams buvo privalu nupirkti iš SGD terminalo. Sostinėje šilumos tiekėjai turėjo įsigyti didžiausią kiekį šių dujų. Žinoma, kas mėnesį iš terminalo pirktas dujų kiekis skyrėsi, todėl vieną mėnesį šilumos kaina buvo aukštesnė, kitą – mažesnė“, – sakė V. Stasiūnas.

Jei šilumos tiekėjams nebūtų taikoma prievolė pirkti terminalo dujas, šilumos kaina būtų gerokai mažesnė. Pavyzdžiui, 2015 metų gruodžio mėnesį šilumos kaina Vilniuje buvo 6,33 ct už kWh be PVM, o panaikinus

prievolę pirkti SGD terminalo dujas kaina būtų apie 4,6 ct už kWh be PVM. 2015 metais šilumos tiekimo įmonės pirkė tik dalį reikalingo dujų kiekio iš SGD terminalo, o 2016-aisiais jos turės įsigyti visą šilumai gaminti reikalingą gamtinių dujų kiekį iš paskirtojo tiekėjo – bendrovės „Litgas“.

2015 metų lapkričio 17 dieną priimtas LR suskystintųjų gamtinių dujų terminalo įstatymo Nr. XI-2053 2, 5 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymas, kuriuo reglamentuojamas naujas gamtinių dujų pajėgumų modelis. Jis pakeitė dabartinį SGD terminalo ir dujų tiekimo saugumo finansavimo modelį.

Vadovaujantis šiuo modeliu, dujų vartotojai ir sistemos naudotojai turėjo deklaruoti maksimalius jiems reikalingus dujų sistemos pajėgumus. VKEKK praėjusių metų pabaigoje patvirtino prognozuojamą gamtinių dujų rinkos kainą 2016 metams – 16,96 Eur už MWh. Ši kaina bus taikoma valstybės reguliuojamiems energijos gamintojams, kuriems numatyta pareiga iš SGD terminalo įsigyti privalomą gamtinių dujų kiekį. Skirtumas tarp prognozuojamos gamtinių dujų rinkos kainos (16,96 Eur už MWh) ir faktinės SGD terminalo dujų kainos (apie 32–33 Eur už MWh) bus išdalijamas visiems gamtinių dujų vartotojams apmokėti atitinkamai pagal jų deklaruotus dujų sistemos pajėgumus.